

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв

Кафедра дошкільної та початкової освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Наталка КОТЕЛЯНЕЦЬ

«03» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Освітня програма: Початкова освіта та Організація вихованої роботи

Форма навчання: денна

2023–2024 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія педагогіки» розроблена на основі освітньо-професійної програми «Початкова освіта та Організація виховної роботи» навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта (2021 р.)

Розробники: професор, доктор педагогічних наук Радул Ольга Сергіївна

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри дошкільної та початкової освіти

Протокол від 03 серпня 2023 року №1

Завідувач кафедри:

 Н. В. Котелянець

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія педагогіки» для студентів спеціальності 013 Початкова освіта за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2022. с.

☐ Радул О. С., 2023 рік

☐ ЦДУ імені В.
Винниченка, 2023 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (назва)	Спеціальність: 013 Початкова освіта	Рік підготовки	
		4	4
		Семестр	
		7	7
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3	Освітня програма: Початкова освіта та Організація виховної роботи	42 год.	4
		семінарські	
		30 год.	4
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		48 год.	112
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Вивчення історії педагогіки як навчального предмета у вищих педагогічних навчальних закладах має особливе значення для професійного становлення майбутніх педагогів. Курс історії педагогіки розширює загальнопедагогічні уявлення студента, допомагає виробленню творчого ставлення до педагогічної спадщини; дає уявлення про процес розвитку теорії і практики виховання і навчання.

Основні завдання курсу:

- вивчення стану та розвитку виховання, виховних закладів і педагогічних теорій різних країн і народів на різних ступенях людського суспільства.
- вироблення у студентів історичного підходу до розуміння педагогічних явищ і теорій
- формування наукового світогляду, педагогічної ерудиції та обізнаності;
- розвиток науково-педагогічного мислення, уміння мислити науково-педагогічними категоріями та творчо використовувати позитивний минулий досвід у своїй практичній роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетенності*:

загальні	Фахові
ІК. Здатність розв'язувати складні, спеціальні завдання початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії. ЗК2.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області. Її місце у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності до активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

Уміння інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ. Предмет і завдання історії педагогіки як науки і навчального предмету. Джерела історико-педагогічної науки.

Р.1. Історія школи і педагогіки за кордоном

Виховання в первісному суспільстві. Виникнення виховання. Роль полювання в становленні виховання. Методи виховання. Виховання за часів матриархату. Ініціації. Громадський характер виховання у первісному суспільстві.

Виховання, школа та зародження педагогічної думки в рабовласницькому суспільстві. Поява шкіл. Навчання в країнах Давнього Сходу (Єгипет, Індія, Китай, країни Міжріччя).

Виховання в Давній Греції. Системи виховання в Афінах і Спарті. Зародження педагогічних термінів, понять. Римське виховання.

Педагогічні ідеї давньогрецьких і римських філософів (Сократ, Демокріт, Платон, Аристотель, Квінтіліан).

Виховання, школа та педагогічна думка феодального суспільства. Становий характер виховання. Типи шкіл Західної Європи. Церковні школи (монастирські, соборні, парафіяльні). Схоластичне навчання. Цехові та гільдійські школи. Виховання рицарів. Поява та розвиток університетів.

Школа епохи **Відродження**. Педагогічні ідеї гуманістів та ранніх соціалістів-утопістів (Ф.Рабле, М.Монтень, Т.Мор, Т.Кампанелла).

Освітня діяльність та педагогічні погляди представників західноєвропейської педагогічної науки XVII – XIX ст. Виділення педагогіки в самостійну галузь.

Педагогічна концепція *Я.А.Коменського*. Мета виховання. Принцип природовідповідності виховання. Дидактичні погляди (Велика дидактика): цілі й зміст навчання за системою шкіл; система принципів та методи навчання; організація процесу навчання (поняття навчального року, класно-урочна система). Моральне виховання. Навчальні книги Я.А.Коменського. Місце вчителя у суспільстві, вимоги до нього. Значення педагогічної спадщини Я.А.Коменського для наступного розвитку педагогіки й школи.

Педагогічна концепція *Д.Локка*. Роль виховання у формуванні особи. Мета й завдання виховання джентльмена. Зміст і шляхи фізичного, морального, розумового виховання. «Думки про виховання».

Епоха Просвітництва. Педагогічні ідеї французьких просвітителів К.А.Гельвеція та Д.Дідро. Фактори виховання. Громадський характер освіти. Поняття світської школи. «План університету для Росії» Дідро.

Педагогічні погляди *Ж.Ж.Руссо*. Теорія природного й вільного виховання. Педагогічний роман «Еміль або про виховання». Періодизація життя дитини й особливості виховання на кожному з них.

Педагогічні ідеї та освітня діяльність німецьких педагогів-*філантропів* (к. XVIII ст.). Й.Г.Базедов, Х.Зальцман. Організація філантропів. *Неогуманізм* в Німеччині (В.Гумбольдт).

Освітня діяльність та педагогічні ідеї *Й.Г.Песталоцці*. Мета й завдання виховання. Теорія елементарного навчання. Поєднання навчання з продуктивною працею учнів. Методики початкового навчання. «Лінгард і Гертруда».

Педагогічні погляди *Ф.А.В.Дістервега*. «Керівництво до освіти німецьких вчителів». Принципи навчання й виховання. Розробка Дістервегом проблеми розвивального навчання. Правила навчання. Погляди на педагогіку як науку. Вимоги до вчителя.

Педагогічна теорія *Й.Ф.Гербарта*. Філософсько-психологічне обґрунтування педагогіки як науки. Керування. Навчання. Моральне виховання. Ідея виховуючого навчання. Теорія багатостороннього інтересу. Структура процесу навчання та його ступені.

Виникнення масової школи у XIX ст. Становлення державних систем освіти, поява державних навчальних планів і програм, бальної системи оцінок. Фронтальний метод навчання. Класно-урочна система. Поява учительства як масової професії.

Р.2. Історія педагогічної думки й освіти України

Формування народної педагогіки. Народно-педагогічні уявлення слов'ян (VI–XIII ст.). Формування малої сім'ї та зародження родинного виховання. Вікові періоди та зміст виховання дітей. Зв'язок виховання з природним середовищем, трудовою діяльністю дітей, особливостями світосприймання східних слов'ян. Роль усної народної творчості, обрядовості у вихованні. Ігри та іграшки дітей давніх слов'ян. Оберігальна сутність народної педагогіки.

Освіта та педагогічна думка Давньої Русі (X–XIII ст.). Школи «книжного вчення». Монастирські школи. Школи грамоти. Зміст та методи навчання. Вчитель в давній Русі. Навчальні книги.

Пам'ятки педагогічного змісту («Ізборники» Святослава 1073 р. та 1076 р., «Бджола»). «Повчання...» Володимира Мономаха.

Освіта та педагогічна думка України XIV – першої половини XVII ст. Становище освіти. Вплив Литви і Польщі на стан освіти. Київський гурток вчених. Перші українські гуманісти Ю. Котермак (Дрогобич) та Павло Русин.

Типи шкіл в епоху українського відродження (друга половина XVI – XVII ст.). Значення братських шкіл для розвитку освіти й культури в Україні. Статути братських шкіл. Перші друковані навчальні посібники.

Острозька слов'яно-греко-латинська академія.

Поява Києво-Могилянської колегії. Зміст навчання в школах вищого рівня.

Освітня діяльність та педагогічні ідеї К. Ставровецького, Л. Зизанія, І. Борецького, З. Копистенського, І. Вишенського.

Пам'ятки педагогічної думки: «Про виховання чад...» (1609 р.), «Громадянство звичаїв дитячих» Є. Славинецького, «Обід душевний» і «Вечера душевна» С. Полоцького.

Освіта та педагогічна думка України II половини XVII – у XVIII ст. Освіта на Лівобережжі і Слобожанщині. Типи шкіл та зміст навчання. Переяславський, Чернігівський, Харківський колеґіуми. Києво-Могилянська академія як освітній, науковий, культурний центр східнослов'янського православного світу. Зміст і методи навчання. Склад студентів і професорів.

Становище освіти в Правобережній Україні.

Просвітницька діяльність Ф. Прокоповича. Педагогічні погляди Г. Сковороди, його ідеї народності, природовідповідності виховання (Вдячний Єродій).

Система козацького виховання молоді (XVI–XVIII ст.) Типи козацьких шкіл. Зміст і шляхи фізичного, розумового, морального виховання молоді на Січі.

Освіта, виховання та педагогічна думка України XIX ст. Освітні реформи царизму (1804, 1828). Створення державної системи освіти. Парафіяльні, повітові училища, гімназії. Харківський (1804), Київський (1834) університети. Зміст та методи навчання.

Перші просвітницькі організації в Україні (Вільне товариство заснування училищ взаємного навчання, Кирило-Мефодіївське товариство, Руська трійця).

Педагогічна діяльність *О. Духновича*. «Народна педагогія на користь училищ та учителів сільських» – перший підручник з педагогіки українського автора.

Педагогіка П. Юркевича.

Педагогічні ідеї та освітня діяльність *М. Пирогова* на посаді попечителя Одеського та Київського навчальних округів.

Педагогічна теорія *К. Ушинського*. Педагогіка як наука і мистецтво виховання. «Людина як предмет виховання». Дидактичні погляди К. Ушинського. Навчальні книги для дітей початкової школи. Ідея народності виховання. Проблема підготовки вчителя.

Освітні реформи 60–80-х років. Розвиток початкової освіти.

Діяльність *М. Корфа* в галузі земської освіти. Внесок Корфа в розвиток методики початкового навчання. Навчальні посібники Корфа для вчителів та учнів початкової школи.

Внесок *Х.Алчевської* в розвиток жіночої освіти в Україні. Діяльність Харківської жіночої недільної школи.

Освітня діяльність та педагогічні погляди *Б.Грінченка*, *Т.Лубенця*, *І.Франка*, *Лесі Українки*, *С.Русової*.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

[illegible]

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Виховання в первісному, рабовласницькому та середньовічному суспільствах. Розвиток школи і педагогічної думки.	10
2	Освітня діяльність та педагогічні погляди представників західноєвропейської педагогічної науки XVII–XIX ст.	10
3	Виникнення масової школи (XIX ст.).	2
4	Формування народної педагогіки. Освіта в Давній Русі (VI–XIII ст.)	6
5	Освіта та педагогічна думка України XIV – першої половини XVII ст.	4
6	Освіта, виховання та педагогічна думка України II половини XVII – у XVIII ст.	4
7	Освіта, виховання та педагогічна думка України XIX ст.	6
	Разом	42

4.1.2. Заочна форма

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Виховання в первісному, рабовласницькому та середньовічному суспільствах. Розвиток школи і педагогічної думки.	1
2	Освітня діяльність та педагогічні погляди представників західноєвропейської педагогічної науки XVII–XIX ст.	1
	Формування народної педагогіки. Освіта в Давній Русі (VI–XIII ст.)	1
4	Освіта та педагогічна думка України XIV – першої половини XVII ст.	1
	Разом	4

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виховання в первісному суспільстві. Освіта та педагогічна думка за часів рабовласництва та середніх віків.	4
2	Педагогічна система Я. А. Коменського	4
3	Педагогічна теорія Д. Локка та Ж.Ж.Руссо	2
4	Педагогічна погляди Й.Г.Песталоцці та Ф.А.В.Дістервега	2
5	Педагогічна думка Західної Європи к. XVIII – I половини XIX ст.	2
6	Виховання й освіта у Давній Русі (VI – XIII ст). Народна педагогіка.	6
7	Школа та педагогічна думка України II пол. XVI–XVII ст.	4

8	Освіта та педагогічна думка України XVII–XVIII ст.	2
9	Педагогічні погляди українських педагогів та просвітителів другої половини XVIII – I пол. XIX ст.	2
10	Освітня діяльність та педагогічні погляди К. Д.Ушинського та М.О.Корфа	2
	Разом	30

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Освітня діяльність та педагогічні погляди представників західноєвропейської педагогічної науки XVII – XIX ст.	2
2	Історія педагогічної думки України	2
	Разом	4

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічні ідеї давніх філософів та гуманістів XIV–XVI ст.	8
2	Педагогічні праці представників західноєвропейської педагогічної науки XVII–XIX ст. – Я.А.Коменського, Д.Локка, Ж.Ж.Руссо, Й.Г.Песталоцці, Ф.А.В. Дістервега	16
3	Формування народної педагогіки. Освіта в Давній Русі (VI–XIII ст.). Повчання В.Мономаха	4
4	Пам'ятки вітчизняної педагогічної думки XVI – першої половини XVII ст.	6
5	Пам'ятки вітчизняної педагогічної думки другої пол. XVII – XVIII ст.	6
	Твори вітчизняних педагогів XIX ст. (О.Духнович, К.Ушинський. М.Корф)	8
	Разом	48

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Педагогічні ідеї давніх філософів та гуманістів XIV–XVI ст.	21
2	Педагогічні праці представників західноєвропейської педагогічної науки XVII–XIX ст. – Я.А.Коменського, Д.Локка, Ж.Ж.Руссо, Й.Г.Песталоцці, Ф.А.В. Дістервега	33
3	Виникнення масової школи (XIX ст.)	2

3	Формування народної педагогіки. Освіта в Давній Русі (VI–XIII ст.). Повчання В.Мономаха	15
4	Пам'ятки вітчизняної педагогічної думки XVI – першої половини XVII ст.	13
5	Пам'ятки вітчизняної педагогічної думки другої пол. XVII – XVIII ст.	11
	Твори вітчизняних педагогів XIX ст. (О.Духнович, К.Ушинський. М.Корф)	17
	Разом	112

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Історія педагогіки» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, опрацювання дискусійних питань тощо).

Використовуються:

- загальнонаукові методи навчання: аналіз, синтез, узагальнення, класифікація, порівняння, систематизація;
- словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда (катехізична і евристична), наукова доповідь;
- наочні методи: ілюстрація, демонстрація;
- проблемні методи: частково-пошуковий, дослідницький.
- методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:
- усного контролю;
- письмового контролю.

Самостійна робота студента: робота з електронною бібліотекою, складання конспектів (тез), самостійна робота студентів з різними джерелами інформації, робота з літературою, самостійні методи роботи з джерелами: вивчення документів, творів видатних педагогів, робота з навчальним посібником та книгою, користування додатковою літературою, робота з інформаційними ресурсами.

Дистанційні методи навчання:

Телекомунікаційні методи (практичні заняття, on-line консультації в режимі Zoom-конференцій та зустрічей у Google Meet; робота у Viber-групах),

самостійна робота студентів з освітніми ресурсами (освітні платформи Google Classroom, тощо).

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з «Історії педагогіки» можуть бути такі:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- усні відповіді (доповіді, обговорення питань семінарських занять, дискусії);
- відповіді у письмовій формі (самостійні поточні роботи, контрольні)
- презентації результатів виконаних завдань;
- виконання завдань самостійної роботи (опрацювання творів видатних педагогів).

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини навчального матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань семінарського заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Поточне оцінювання відбувається на семінарських заняттях (консультаціях), як усно так і письмово, та здійснюється за національною шкалою. Критерії оцінювання роботи студента на занятті (усних та письмових відповідей) та самостійної роботи такі:

«5» - «відмінно» – Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

«4» «добре» – Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації.

Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

«3» «задовільно» – Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються: переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує, лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

«2» «незадовільно» – Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності, оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.*

4.8 Перелік програмових питань для самоконтролю:

Зарубіжна педагогіка

1. Предмет і завдання історії педагогіки як науки й навчальної дисципліни.
2. Виникнення виховання. Виховання в первісному суспільстві.
3. Афінівська і спартанська системи виховання.
4. Зародження педагогічної думки в рабовласницькому суспільстві (Сократ, Демокріт, Платон, Аристотель).
5. Педагогічні погляди М.Ф.Квінтіліана. «Про виховання оратора».
6. Виховання й школа у феодальному суспільстві (типи шкіл, зміст і методи навчання).
7. Рицарське виховання.
8. Виникнення та розвиток університетів.
9. Педагогічні ідеї гуманістів В. да Фельтре, Ф.Рабле, М.Монтеня, Еразма Роттердамського.
10. Ранні соціалісти-утопісти про виховання і освіту (Мор Т. Утопія. Кампанелла Т. Місто Сонця).
11. Внесок Я.А.Коменського в розвиток дидактики.
12. Вікова періодизація розвитку дитини і система шкіл за Я.А.Коменським.
13. Організація навчання за Я.А.Коменським. Поняття навчального року.
14. Коменський Я.А. Велика дидактика.
15. Педагогічна теорія Д.Локка. «Думки про виховання».
16. Педагогічні ідеї видатних філософів-матеріалістів XVIII ст. К.А.Гельвеція та Д.Дідро.

17. Теорія природного і вільного виховання за Ж.Ж.Руссо.
18. Пізнання навколишнього, навчання за Ж.Ж.Руссо.
19. Руссо Ж.Ж. Еміль або про виховання.
20. Педагогічні ідеї та освітня діяльність Й.Г.Песталоцці.
21. Організація початкового навчання за Й.Г.Песталоцці («Лінгарт і Гертруда»). Розробка методик початкового навчання.
22. Педагогічні погляди Ф.-А.-В.Дістервега. «Керівництво до освіти німецьких вчителів».
23. Ідея розвивального навчання за Дістервегом. «Керівництво до освіти німецьких вчителів» (І р.).
22. Педагогічна теорія Й.Ф.Гербарта.
23. Педагогічні ідеї філантропів та неогуманістів.
24. Становлення масової школи в країнах Заходу (к. XVIII – XIX ст.).

Вітчизняна педагогіка

1. Формування народної педагогіки. Виховання дітей східних слов'ян (VI – XIII ст.).
2. Освіта в Київській Русі (типи шкіл, зміст та методи навчання).
3. Школи грамоти. Зміст і методи навчання.
4. «Повчання...» Володимира Мономаха.
5. Освіта в Україні в XIV–XV ст. Культурно-освітня діяльність Ю. Котермака, Павла Русина.
6. Діяльність братських шкіл України в XVI–XVII ст. Статути шкіл.
7. Вищі навчальні заклади України XVI–XVIII ст.: Острозька академія, Києво-Могилянська академія.
8. Козацьке виховання (XVI–XVIII ст.).
9. Славинецький Є. «Громадянство звичаїв дитячих».
10. Педагогічні ідеї Кирила Транквіліона Ставровецького.
11. Педагогічні погляди С. Полоцького. «Обід душевний» і «Вечеря душевна».
12. Освіта в Україні у XVIII ст.
13. Педагогічні погляди Г. Сковороди. «Вдячний Єродій».
14. Освітні реформи царизму I половині XIX ст. (1804, 1828).
15. Освіта в Україні в I половині XIX ст.
16. Т. Шевченко про народну школу.
17. Педагогічні погляди О. Духновича. «Народна педагогія».
18. Загальна характеристика громадсько-педагогічного руху 60-х рр. XIX ст. в Російській державі.
19. Життєвий шлях, основні етапи педагогічної діяльності К. Ушинського.
20. Розвиток К. Ушинським теоретичних питань педагогіки. «Людина як предмет виховання» (передмова).
21. Ідея народності виховання в розробці К. Ушинського. «Про народність у громадському вихованні».
22. Розвиток К. Ушинським методик початкового навчання. Навчальні книги для початкової школи «Рідне слово», «Дитячий світ».

23. Педагогічна діяльність М. Корфа. Розвиток методик початкового навчання.
24. Посібники для вчителів М. Корфа. Навчальні книги для дітей.
25. Освітні реформи 60-80-х рр. XIX ст.
26. Освіта в Україні в II пол. XIX ст.
27. Освітня діяльність та педагогічні погляди Х. Алчевської, Б. Грінченка, Я. Франка.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота		Екзамен	Сума
Розділ 1.	Розділ 2.	Макс. 40	100
T.1 – T.3	T.1. – T.4		
60			

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання: національна система оцінювання, ECTS (100-бальна)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59		незадовільно
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: Підручник. К.: Либідь, 2006.
2. Антология педагогической мысли Украинской ССР / ред. Н. Калениченко (НДІП України). М., 1988.
3. Історія педагогіки / За ред. М. С. Гриценка. К., 1973.
4. Історія української школи і педагогіки. Хрестоматія / Упорядник професор О. О. Любар. За ред. В. Г. Кременя. К.: Знання, 2003; 2005.
5. Коваленко Є. І. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія: навчальний посібник / Є. І. Коваленко, Н. І. Белкіна / Заг. ред. Є. І. Коваленко. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
6. Нариси історії українського шкільництва. 1905–1933: навч. посібник / О. В. Сухомлинська та ін.; за ред. О. В. Сухомлинської. К.: Заповіт, 1996.

7. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник / А. М. Бойко, В. Д. Бардінова та ін.; Під заг.ред. А. М. Бойко. К.: ВД «Професіонал», 2004.
8. Радул О. Історія педагогіки України Х–XVII ст.: Персоналії. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2005.
9. Радул О. С. Історія педагогіки України. Кіровоград, 2008; Харків, 2017.
10. Рацул А. Б., Радул О. С., Рацул О. А. Історія зарубіжної педагогіки. Кіровоград, 2008.
11. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X–поч. XX ст.): Нариси. К., 1991.
12. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2003.
13. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн. / За ред. О. В. Сухомлинської. К.: Либідь, 2005.

Допоміжна

1. Бабишин С. Д. Школа та освіта Давньої Русі. К., 1973.
2. Дзюба Е. Н. Просвещение на Украине. II пол. XVI – I пол. XVII ст. Киев, 1987.
3. Марочко В., Хіллів Г. Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929–1941). К., 2003.
4. Микитась В. Л. Давноукраїнські студенти і професори. К., 1994.
5. Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576–1636). К., 1990.
6. Нариси з історії педагогічної думки (перша третина XX ст.) / О. С. Радул, Т. О. Кравцова, С. В. Куркіна, Т. О. Прибора, О. В. Філоненко, Н. М. Озерна / за ред. О. С. Радул. Кіровоград, 2015.
7. Нудьга Г. Перші майстри і доктори // *Нудьга Г. Не бійся смерті*. К., 1991.
8. Побірченко Н. С. Пора дитинства в етнографічній спадщині членів українських Громад (друга половина XIX – початок XX ст.). К., 2000.
9. Радул О. С. Виховання дітей в процесі життєдіяльності давніх східних слов'ян (VI–XIII ст.): [монографія]. Кіровоград, 2013.
10. Радул О. С. Історія вищої школи Європи (V ст. – середина XX ст.). Кіровоград, 2011.
11. Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. К., 1985.
12. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 т. К., 1976–1977.
13. Сявавко Є. І. Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку: монографія. К., 1974.
14. Ушинський К. Д. Вибрані твори: в 2 т. К., 1983.
15. Ушинський К. Д. Життя і діяльність в портретах, ілюстраціях і документах. К., 1974.
16. Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія. К., 1981.
17. Яременко П. К. Григорій Сковорода. К., 1980.
18. Яременко П. К. Іван Вишенський. К., 1982.
19. Яременко П. К. Мелетій Смотрицький. Життя і творчість. К., 1986.

5.2. Методичне забезпечення

Навчальна програма, плани семінарських занять, навчальна та рекомендована література, завдання для самостійної роботи, авторські навчальні посібники з історії зарубіжної, вітчизняної педагогіки.

5.3. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В. І Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Бібліотека ЦДПУ імені Володимира Винниченка: <http://dspace.cuspu.edu.ua/ispui/hanl>
3. bibliodovidrka@kspu.kr.ua

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральньоукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).